

PARTER (Antal motparter: 1)

Motpart

Per HÅKAN Magnus Petersson, 19731105-2935
Hjärpestadsvägen 29
387 95 Köpingsvik

Offentlig försvarare:

Advokat Elisabeth Aronsson
Visioner Advokatbyrå AB
Box 2
382 21 Nybro

Åklagare

Kammaråklagare Jan Olin
Åklagarmyndigheten
Riksenheten för Miljö- och Arbetsmiljömål
Box 21003
200 21 Malmö

DOMSLUT

Betalningsskyldighet till staten

Håkan Petersson åläggs företagsbot med 75 000 kr.

Ersättning

Elisabeth Aronsson får ersättning av staten med 7 220 kr. Av beloppet avser 4 940 kr arbete, 653 kr tidsspillan, 183 kr utlägg och 1 444 kr mervärdesskatt. Håkan Petersson ska återbetala hela kostnaden till staten.

ÅKLAGARENS YRKANDEN

Åklagaren har yrkat enligt bilaga 1.

DOMSKÄL

Skuld

Håkan Petersson har förnekat gärningen.

Håkan Petersson har närmare hörd över åtalet berättat i huvudsak följande. Han arrenderade åkermarken från 2011 till 2017, då han köpte till en fastighet som 2018 genom fastighetsreglering fördes samman med den som han redan ägde. Stenmuren mellan dessa fastigheter fanns inte under tiden han brukade jorden. Det fanns dock en avskiljande remsa till grannfastigheten i form av stängsel, buskar, träd och dylikt. Han rensade bort detta och på så sätt kunde han bruka den sammanförda åkern mera effektivt. På s. 14 och 15 i förundersökningsprotokollet fanns det buskar och träd samt döda askar. I området benämnt biotop 2 hade den förre ägaren lagt ner 131 m av muren för att anlägga en åkerväg som inte färdigställdes. Direkt efter åtgärden syntes enstaka bottenstenar som idag är överväxta. Det var hans far som tidigare drev verksamhet på fastigheten som ansökte om EU-stöd för stenmurarna. Stödet betalades sedan ut under åren utan att han funderade närmare över det. Stödet per år uppgick sammanlagt till 1 000 kr. Det var alltså ingen större sak och det krävdes inget för att stödet skulle fortsätta betalas ut. Han visste om att stödet krävde att han skulle tillse att stenmurarna inte växte igen. Stenarna han lade på biotop 4 kom från åkern och plockades under våren 2018. Det var s.k. plocksten som togs bort inför sådd. Han lade tillfälligtvis plockstenen mot stenmuren för att senare transportera bort dessa. Det som ser ut som linjer på flygfotona utgörs av stängsel, buskar och träd. Efter sammanläggningen genom fastighetsregleringen rensade han bort detta och beredde hela den sammanförda åkern. Det är anledning till att linjen inte syns på bilderna som tagits efter fastighetsregleringen. I området benämnt biotop 2 ser linjen bredare ut på flygfoton och det är där den tidigare ägaren anlade en åkerväg. Han hade

inga grävmaskinen och dumprar, vilket hade krävts för att ta bort stenmurarna. Han visste också om att det inte var tillåtet att ta bort stenmurar.

Helén Wählstrand Persson har hört som vittne berättat i huvudsak följande. Ärendet inleddes genom en EU-kontroll i oktober 2019. En kollega på lantbruksenheten hade upptäckt att en stenmur på 120 m var borttagen. Håkan erhöll enligt kollegornas information kulturstöd, dvs. en slags ersättning för att sköta stenmurar, mellan 2011 och 2013. Kollegorna visade att hela skiftet omgärdades av 718 m stenmur och vilka biotoper som var borttagna. Naturskydds-enheten, som hon tillhörde, genomförde den 7 april 2020 ett omfattande projekt med tillsyn av biotoperna på Öland. Håkans fastighet ingick i tillsynen. Hon och en kollega besökte fastigheten och kunde konstatera att stenmurarna var borttagna. De försökte dokumentera så väl de kunde och ombad Håkan att komma till platsen och redogöra för vad som hänt. Hon minns inte vad Håkan svarade. Efter besöket kommunicerade hon anteckningarna med Håkan och krävde en förklaring. Hon informerade Håkan om att dispens kunde sökas i efterhand och att hon vid misstanke om brott skulle polisanmäla saken. Efter att ha beviljats förlängd svarstid återkom Håkan med svar den 29 maj 2020, där han förklarade att han inte hade tagit bort några stenmurar utan att biotop 1 istället bestod av stängsel, buskar och sly som hade avverkats. Biotop 2 förklarades vara en bruksväg. Biotop 3 påstods bestå av buskar. Vid besöket såg hon de upplagda stenarna som skadade biotopen. Utifrån Håkans svar upprättades en polisanmälan. Det finns flera naturvärden som kan skadas till följd av borttagning av stenmurar. Stenmurar utgör ofta plats för grod- och kräldjurs vinterdvala. Det finns också ett kulturhistoriskt värde med Ölands stenmurar. Det ligger ofta rationaliseringsskäl bakom borttagande. Länsstyrelsen i Kalmar län beviljar frekvent dispens för borttagande av stenmurar. Hon kan dock inte se att Håkan sökt dispens för detta. Vid sitt besök på platsen tog hon flera foton och bedömde att stenarna i stenhögen hade legat över jord, dvs. det var inte plocksten som kommit upp till ytan vid jordbearbetning. Stenarna hade lav- och mosspåväxt, vilket plocksten som legat i jord inte har. Hon kunde dock inte avgöra hur länge stenarna hade legat där. Stenarna var delvis tippade över en befintlig stenmur och sträckte sig en bit in i angränsande åkermark. Att det varit stenmurar och inte annat som tagits bort avgjordes genom granskning av flygfoton från 2008 och

framåt. Exempelvis visar flygfoton att marken under biotop 1 utsatts för kraftig bearbetning. Stenmuren som kallas biotop 2 ingick i EU-stödet som Håkan själv sökte och erhöll stöd för. Vid en jämförelse mellan flygfotona från år 2017 och år 2019 framgår det att murarna tagits bort. Flygfoton och terrängskuggningsbilder är det viktigaste verktyget för att utröna ifall stenmurar tagits bort. Med hjälp av terrängskuggningsbilden på s. 26 i förundersökningsprotokollet kan hon dra slutsatsen att biotoperna 1 och 2 med största sannolikhet bestod av stenmurar som sedermera togs bort. Det går att utläsa med hjälp av skuggningen och den distinkta kant som murarna gav upphov till på skuggbilden. Vegetation brukar ge mjukare kontur i linjen. Biotop 3 kan ha varit en stenmur i sämre skick. Dess tidigare existens framgår av en jämförelse med en stenmur som på skuggbilden syns parallellt till vänster om biotop 3, strukturerna är lika på skuggbilden. Den parallellt liggande muren, som fanns vid hennes besök, syns på bild 4 på s. 17 i förundersökningsprotokollet. Det kunde vid besöket delvis även ses spår från murborttagning på marken där stenmurarna hade legat. På vissa ställen syntes tydliga spår av markbearbetning, särskilt på platsen för biotop 1. Där fanns mycket mer ler- och mineraljord jämfört med övrig jord, vilket kan indikera att det tidigare fanns en mur där. Vad gäller biotop 2 var det något mindre säkert. För biotop 3 är det svårt att säga ifall det, baserat enbart på markförhållandena, funnits någon stenmur. Sammanfattningsvis har det legat stenmurar på biotop 1 och 2, samt en stenmur på biotop 3 fast i sämre skick. Bild 7 på s. 18 i förundersökningsprotokollet är taget vid hennes platsbesök. Biotop 1 finns det ingen skuggbild på, men hon är ändå säker på att där fanns en stenmur, baserat på flygfoton och markförhållandena på platsen.

Tingsrättens bedömning

Utredningen består i allt väsentligt av bilder från år 2017 till 2019. Det är flygbilder, s.k. terrängskuggningsbilder, vanliga bilder och Helén Wählstrand Perssons uppgifter under ed. Det går inte enbart utifrån flygbilderna att se att det är fråga om stenmurar men på flygbilderna framträder vissa linjer. Linjerna har en färg och en utformning som överensstämmer med stenmurar. Linjerna på flygbilderna har dessutom ett oföränderligt och distinkt utseende, som svårligen kan förenas med att det är fråga om stängsel, buskar, levande träd och döda askar. Att det är fråga om stenmurar (med viss höjd över marknivån) och inte något annat får också stöd av terrängskuggningsbilderna. Håkan

Petersson erhöll vidare EU-stöd för att bevara stenmurarna som omfattas av åtalet. Det förhållandet har i sig inget särskilt högt bevisvärde men det är t.ex. osannolikt att Håkan Peterssons far sökte och beviljades stöd en stenmur, som Håkan Petersson nu påstår inte var en stenmur utan stängsel, buskar, levande träd och döda askar. Håkan Peterssons uppgift om att upplaget av stenar bestod av plocksten framstår vidare i sig som en efterhandskonstruktion. Det finns bilder på stenupplaget och det är en stor mängd sten. Bilden på stenupplaget är visserligen tagen på förhållandevis stort avstånd men det framgår att stenen har en sådan jämn storlek och form att det knappast kan vara fråga om plocksten; det framstår i stället utifrån bilden som sten från stenmur. Som framgår av Helén Wählstrand Perssons uppgifter, som det inte finns anledning att ifrågasätta, fanns det dessutom lavapåväxt på stenarna, vilket är oförenligt med att det är plocksten som relativt nyligen tagits upp ur jorden.

Det finns sammanfattningsvis brister i bevisföringen och det går inte utifrån bilderna sedda för sig att se att det funnits stenmurar på de platser som omfattas av åtalet och under den period som anges. Vid en sammantagen bedömning av den bevisning som åklagaren framlagt har det dock blivit ställt utom rimligt tvivel att de tre angivna biotopskyddade stenmurarna tagits bort och att Håkan Petersson lagt stenar på en stenmur. Håkan Peterssons uppgifter förändrar inte den bedömningen. Gärningarna har skett under den åtalade tidperioden och Håkan Petersson kan som näringsidkare och brukare av jorden inte undgå ansvar för dessa. Att Håkan Petersson möjligen skulle ha meddelats dispens för att ta bort stenmurarna, om han hade ansökt om det, förändrar inte bedömningen.

Det är sammanlagt en lång biotopskyddad stenmur som tagits bort och det är dessutom fråga om ett otillåtet upplag av stenar på en sådan stenmur. Storleken på den yrkade företagsboten är utifrån dessa förhållande i överensstämmelse med domstolarnas praxis och riktlinjer på området. Särskilda skäl för jämkning har inte framkommit.

Övrigt

Elisabeth Aronsson ska tillerkännas den ersättning av allmänna medel som hon har begärt och som följer av Domstolsverkets taxa.

Håkan Petersson ska återbetala kostnaden för försvaret tills staten på grund av utgången i skuldfrågan och då han har ekonomiska förmåga därtill.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2

Överklagande ställt till Göta hovrätt ska ha kommit in till tingsrätten senast den 17 mars 2021.

På tingsrättens vägnar

Daniel Klingström

Kalmar tingsrätt
B 3491-20

Åklagarbundet

KALMAR TINGSRÄTT
Avdelning 2

INKOM: 2020-10-20
MÅLNR: B 4047-20
AKTBIL: 1

Stämningsansökan

Övriga svaranden

Håkan Petersson med enskild firma (19731105-2935)

Ansvarsyrkanden m.m.

TALAN OM FÖRETAGSBOT (5000-K506974-20)

Det yrkas att tingsrätten ålägger Håkan Petersson med enskild firma att betala en företagsbot om 75000 kr på grund av nedan angivet brott begånget i utövningen av näringsverksamhet.

Som näringsidkare har Håkan Petersson med enskild firma inte gjort vad som skäligen kunnat krävas för att förebygga brottsligheten.

Brott mot områdesskydd

Petersson driver såsom enskild näringsidkare näringsverksamhet som lantbrukare i Borgholms kommun.

Petersson har i vart fall av oaktsamhet under perioden från den 30 april 2017 och fram till den 22 augusti 2019 på fastigheten Borgholm Hjärpestad 3:10 tagit bort eller låtit någon annan ta bort tre stycken biotopskyddade stenmurar om 123 m (1), 131 m (2), 95 m (3) eller sammanlagt 349 m samt lagt stenar på en 25 m lång stenmur eller alternativt odlingsröse (4) vilket kan skada naturmiljön. Petersson har inte erhållit dispens från länsstyrelsen avseende åtgärderna med stenmurarna eller odlingsröset.

Lagrum: 36 kap 7 § brottsbalken , 29 kap 2 § 1 st 1 p och 7 kap 11 § miljöbalken (1988:808) samt 5 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m m

Muntlig bevisning

1. Förhör med svaranden **Håkan Petersson** som bestrider talan om företagsbot.

2. Förhör med vittnet naturvårdshandläggaren **Helén Wählstrand Persson** vid Länsstyrelsen i Kalmar län angående hennes iakttagelser vid handläggningen av aktuellt ärende, studier av kartor och foton samt besök på platsen för att främst styrka att stenmurarna tagits bort eller skadats, att Petersson tidigare erhållit ekonomiskt stöd för murarna och vilket ekonomiskt stöd som erhållits för markerna samt att Petersson inte sökt dispens för angivna åtgärder.

Övrig bevisning

1. Flygfotografier och kartor (förundersökningsprotokoll s. 12-15 och 25-26) för att styrka att stenmurarna tagits bort någon gång under angiven period.
2. Beslut om stöd för åtagande avseende natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet avseende Petersson med förklaring(förundersökningsprotokoll s. 38-41 och 57-58) för att bevisa att Petersson erhållit finansiellt stöd ifrågavarande biotoper.

Handläggning

Behov av teknisk utrustning i rätten: Möjlighet att förevisa bevisning med hjälp av medhavd dator.

Beräknad tidsåtgång för förhandlingen: Omkring 3 timmar.

Hur man överklagar

Dom i brottmål, tingsrätt

TR-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis.

Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att målsäganden ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.

5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

När krävs det prövningstillstånd?

Brottmålsdelen

I brottmålsdelen behövs prövningstillstånd i två olika fall:

- Den åtalade har dömts enbart till böter.
- Den åtalade har frikänts från ett brott som inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Skadeståndsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva en begäran om skadestånd.

Undantag kan gälla när en dom överklagas i brottmålsdelen, och det är kopplat en begäran om skadestånd till brottet. Då krävs inte prövningstillstånd för skadeståndsdelen om

- det inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen eller om
- hovrätten meddelar prövningstillstånd i brottmålsdelen.

Beslut i övriga frågor

I de mål där det krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen (se ovan), krävs det också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

När får man prövningstillstånd?

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.